

Motion till riksdagen 2021/22:4677

av **Hans Wallmark m.fl. (M)**

med anledning av skr. 2021/22:90 Nordiskt samarbete 2021

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för en nordisk covidkommission som utvärderar det nordiska samarbetet under krisen och som lyfter upp lärdomar och erfarenheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för ett fördjupat nordiskt samarbete kring ekonomi och innovationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för ett säkrare och mer säkerhetsintegrerat Norden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en samordnad nordisk energipolitik och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stärkt nordisk samordning och arbetsfördelning inom utvecklingspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de nordiska länderna agerar solidariskt när enskilda eller flera nordiska länder utsätts för cyberangrepp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I mitten av april 2022 kan vi konstatera att mycket har hänt sedan årsskiftet 2021/2022. Händelser som dels påverkar Sverige, dels hela Norden. Pandemin lade en våt filt över de nordiska kommunikationerna och det historiskt mycket goda utbytet och samarbetet mellan våra länder. Under hösten 2021 då pandemin mattades av något kunde vi äntligen se hur länderna åter öppnades upp för varandra.

Men så kom den 24 februari 2022 och Rysslands invasion av Ukraina. Nya säkerhetspolitiska analyser har genomförts och genomförs i flera länder och den fallna europeiska säkerhetsordningen leder till slutsatsen att man inte kan utesluta militära angrepp mot nordiskt territorium. Under de senaste åren har de säkerhetspolitiska dimensionerna, inte minst vad gäller Arktis och Barents hav, lyfts – frågor som nu måste vara högst upp på vår gemensamma agenda. Regeringen skriver i sin redogörelse för 2021 att arbetet huvudsakligen haft ett miljöfokus men att man även haft ambitionshöjande arbete inom områden som krisberedskap och mellanfolkligt samarbete. Det är bra och ger en god grund till fortsatt arbete i dessa mycket viktiga regioner. Utöver Arktis och Barents hav är Östersjöfrågorna av särskild vikt för Sverige, inte minst vad gäller åtgärder för havsmiljön men även säkerhetspolitiskt.

I den förändrade säkerhetspolitiska miljön är det nordiska samarbetet i dessa frågor redan i dag en styrka, men vi ser även att vi behöver utöka samarbetet inom t.ex. energiförsörjning och utveckla en samordnad nordisk energipolitik. Vi är likasinnade och genom ett gemensamt agerande internationellt får vi en stark röst. Detta bör vi dra nytta av i större utsträckning – vad gäller säkerhet, vad gäller engagemang utomlands och vad gäller nordisk representation i världen.

Regeringen är i redogörelsen tydlig med att samarbetet mellan de nordiska länderna inte har fungerat på ett tillfredsställande sätt under pandemin. I gränsbygderna märktes och märks påfrestningarna på ett helt annat sätt än i huvudstäderna. Öppna och stängda gränser om vartannat och svårigheter för arbetspendling har medverkat till att medborgare i flera länder känt sig utlämnade. Särskilt besvärligt har det varit för butiker och näringsidkare i gränsområden som t.ex. Värmland och Bohuslän som tidigare levtt på en relativt fri och obehindrad rörlighet mellan länderna. Vi ser också hur kommunikationerna lidit hårt. Under många månader var nyheterna om kommunikationerna i södra Sverige i nationellt fokus. Boende i Sydsverige hade varken tillgång till Kastrup eller Köpenhamn och de danska medborgarna hade svårt att ta sig till Bornholm. Valet av strategier och förhållningssätt kring hur covid-19 ska bekämpas har resulterat i olika lösningar som fått konsekvenser för utbyte och möjligheter att ta sig mellan länderna. Detta är något som en nordisk covidkommission borde få i uppdrag att utvärdera så att vi tillsammans står starkare rustade inför framtiden. Utöver detta är det viktigt att vi långsiktigt arbetar för att trygga kommunikationerna mellan våra länder, varför ett nordiskt ministerråd för infrastruktur snarast bör inrättas.

Att de nordiska länderna hanterat den pågående pandemin olika väcker viktiga frågor om vår förmåga att möta globala utmaningar tillsammans. Efter den rådande krisen finns anledning att utvärdera hur samarbetet i vårt närområde fungerar, hur relationerna mellan våra länder påverkats och framför allt hur vi gemensamt ska möta de ekonomiska och sociala konsekvenserna av covid-19 samt återuppbygga det förtroende som är så viktigt för gränsöverskridande handel, pendling och arbete. De samhällsekonomiska och hälsorelaterade konsekvenserna av covid-19 är stora utmaningar för hela den nordiska regionen, men gränsregionerna är särskilt drabbade.

Efter pandemin kommer en viktig uppgift för en svensk regering att vara att stärka och fördjupa samarbetet med våra nordiska grannländer. Länderna delar snarlika intressen och värderingar. Det är dem vi handlar mest med och de flesta av dagens och morgondagens utmaningar är gränsöverskridande och drabbar hela regionen. Vi är alla relativt små, handelsberoende och innovativa länder.

Norden är således vår språngbräda ut i världen. Just därför är det så betydelsefullt med fördjupat samarbete kring ekonomi och innovationer. De nordiska länderna delar

inte bara värdegrund och kulturell och geografisk närhet. Vi står också inför liknande utmaningar inom samhällssäkerhet och beredskap. I juli 2020 presenterade Björn Bjarnason en uppföljning på Stoltenberg rapporten som framför allt fokuserar på ett ökat samarbete mellan de nordiska länderna mot hybridhot och cyberangrepp. Och i november 2021 överlämnade Jan-Erik Enestam sin rapport om civil krishantering som Nordiska ministerrådet beställt. Det är angeläget att de nordiska länderna men särskilt att Sverige inom ramen för Nordiska ministerrådet omsätter så många som möjligt av de konkreta förslag som rapporterna föreslår i praktiken för att öka det nordiska samarbetet på detta område.

Som stora givare till de multilaterala organisationerna och FN-systemet finns även anledning att stärka samordningen såväl som arbetsfördelningen mellan de nordiska länderna. En ökad grad av specialisering mellan länderna i utvecklingspolitiken, och då inte minst inom det humanitära biståndet, kan utgöra en viktig grund för stärkt inflytande och bättre resultat utifrån våra intressen. Under covidkrisen har särskilt WHO:s arbete stått i fokus och behovet av att säkerställa ett förtroendefullt internationellt samarbete i hälsofrågor, präglad av tillit och transparens, är tydligt. Här ska våra länder vara en konstruktiv kraft.

Vidare bör de nordiska länderna agera solidariskt när enskilda eller flera nordiska länder utsätts för cyberangrepp. En viktig inspirationskälla är den europeiska diplomatiska cyberverktygslåda som lades fram 2017 för att öka samarbetet, öka möjligheterna att begränsa cyberhot på kort och lång sikt samt ge möjlighet att påverka hotfulla aktörers uppförande på sikt. En motsvarande nordisk diplomatisk verktygslåda skulle innebära ett solidariskt agerande, där de nordiska länderna öppnar upp för sanktionsmöjligheter tillsammans med en ökad tillit till de nordiska ländernas respektive underrättelsetjänster gällande attribuering vid cyberattacker.

Det nordiska samarbetet utmanades av en global pandemi som snabbt sköljde över oss och som ingen var beredd på. Vi ska lära oss av detta för att kunna agera bättre och mer gemensamt i framtiden.

Hans Wallmark (M)

Hans Rothenberg (M)

Margareta Cederfelt (M)

Maria Stockhaus (M)

Cecilie Tenfjord Toftby (M)

Pål Jonson (M)

Ann-Sofie Alm (M)

Sofia Westergren (M)

Lars Püß (M)

Mattias Karlsson i Luleå (M)

Helena Storckenfeldt (M)